

**UCHWAŁA NR XXXVI/91/21
RADY MIEJSKIEJ W ŻARACH**

z dnia 31 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii w Żarach na 2022 rok**

Na podstawie art.4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r. poz 1119), art. 10 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 oraz z 2019 poz. 1655) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Żarach na 2022 rok stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady

Marian Popławski

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii
w Żarach na rok 2022**

Spis treści

Wprowadzenie	4
ROZDZIAŁ I	6
Diagnoza lokalnych problemów społecznych jako punkt wyjścia do opracowania Programu	
1.1. Skala zjawisk występujących w Polsce na tle Unii Europejskiej	6
1.2. Podstawowe informacje dotyczące zjawisk występujących w mieście Żary	7
1.2.1. Dostępność napojów alkoholowych	7
1.2.2. Terapia leczenia odwykowego od alkoholu i narkotyków	9
1.2.3. Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach	11
1.2.4. Działania Komendy Powiatowej Policji w Żarach	12
1.2.5. Działania Straży Miejskiej w Żarach	14
1.2.6. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach .	15
1.2.7. Wynik badań przeprowadzonych na terenie miasta Żary przez Małopolskie Centrum Profilaktyki z Krakowa w zakresie problematyki uzależni	16
ROZDZIAŁ II	19
Jednostki uczestniczące w realizacji programu	
2.1. Instytucje i organizacje pozarządowe realizujące w Żarach zadania obejmujące profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii	19
2.2. Podmioty współpracujące przy realizacji Programu	21
2.3. Wpracowane rozwiązania	21
ROZDZIAŁ III	22
Cel główny i cele operacyjne oraz obszary realizacji Programu	
3.1. Cel główny Programu	22
3.2. Cele operacyjne programu	22
3.3. Obszary realizacji Programu	22
ROZDZIAŁ IV	23
Zadania programu i wskaźniki ich realizacji, źródła finansowania oraz koordynacja Programu	
4.1. Prowadzenie działalności edukacyjnej w społeczeństwie	23

S4.2. Prowadzenie działalności podnoszącej jakość życia	23
4.3. Prowadzenie działań zmierzających do podnoszenia jakości oddziaływań profilaktycznych	25
4.4. Współpraca i wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	26
4.5. Zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i usuwanie ich skutków	27
4.6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądami	27
4.7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego i finansowanie centrów integracji społecznych ...	28
4.8. Wspieranie rodzin z problemami uzależnień i przemocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	28
4.9. Ograniczenie dostępu do alkoholu	28
4.10. Źródła finansowania Programu oraz zasady wynagradzania członków MKRPA	29
4.11. Koordynacja realizacji programu	30
ROZDZIAŁ V	30
Monitorowanie i ewaluacja Programu	

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracja osób uzależnionych od alkoholu i przeciwdziałanie narkomanii należą do zadań własnych gminy i są realizowane w oparciu o gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Spożywanie alkoholu oraz narkotyków powoduje szkody zdrowotne i społeczne takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie i wykluczenie społeczne. Problemy związane z alkoholem oraz innymi substancjami psychoaktywnymi generują wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo. Koniecznym staje się zatem podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia popytu i podaży tych środków oraz realizacja zadań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest, by działania te podejmowane były na poziomie lokalnym. Wszelkie działania redukujące tego typu szkody i zapobiegające powstawaniu problemów stanowią podstawę do przywracania równowagi zdrowotnej i społecznej osób uzależnionych oraz osób współuzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych. Zadania w zakresie redukcji szkód obejmują wszystkie grupy społeczne i stanowią usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmuje edukacja zdrowotna i społeczna.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Żarach, zwany dalej „Programem”, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizowania szkód społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Budowanie w Żarach spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień, oparte jest na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych realizowanych we współpracy z różnymi podmiotami prowadzącymi działania w tym zakresie. Głównym celem Programu jest rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy” oraz stosowaniem przemocy, mających miejsce na terenie naszej gminy. Sposoby realizacji zadań określonych w Programie dostosowane są do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości ich realizowania na bazie posiadanych zasobów instytucjonalnych i osobowych.

Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, w którym sprecyzowano zadania samorządów w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Cele i zadania Programu są spójne z przyjętą

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Żary na lata 2021-2030. W Programie uwzględniono rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii dotyczące realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Diagnozę problemów lokalnych zwartych w Programie sporządzono na podstawie materiałów źródłowych opracowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komendę Powiatową Policji, Straż Miejską, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, Wydział Polityki Gospodarzem i Promocji Urzędu Miejskiego, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe oraz inne podmioty realizujące zadania zawarte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Żarach podjętym na rok 2018, 2019, 2020 i 2021.

Spójną strategię przeciwdziałania problemom uzależnień w mieście Żary oparto na systematycznym i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych w ścisłej współpracy ze środowiskami i instytucjami realizującymi zadania określone w programie.

W zawiązku z trwającą pandemią COVID-19, aby sprostać pojawiającym się nowym potrzebom lokalnego środowiska, zadania zawarte w Programie mogą ulegać modyfikacjom.

Użyte w Programie skróty oznaczają:

1. OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju;
2. ESPAD – Europejski Program Badań Szkolnych nad Używaniem Alkoholów i Narkotyków;
3. NZOZ – niepubliczny zakład opieki zdrowotnej;
4. WHO – Światowa Organizacja Zdrowia;
5. FAS – Alkoholowy Zespół Płodowy;
6. CIS – Centrum Integracji Społecznej;
7. MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach
8. MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach,
9. KPP Komenda Powiatowa Policji w Żarach,
10. SM – Straż Miejska w Żarach,
11. Gmina – Gmina Żary o statusie miejskim,
12. Ustawa – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH JAKO PUNKT WYJŚCIA DO OPRACOWANIA PROGRAMU

1.1. Skala zjawisk występujących w Polsce na tle Unii Europejskiej.

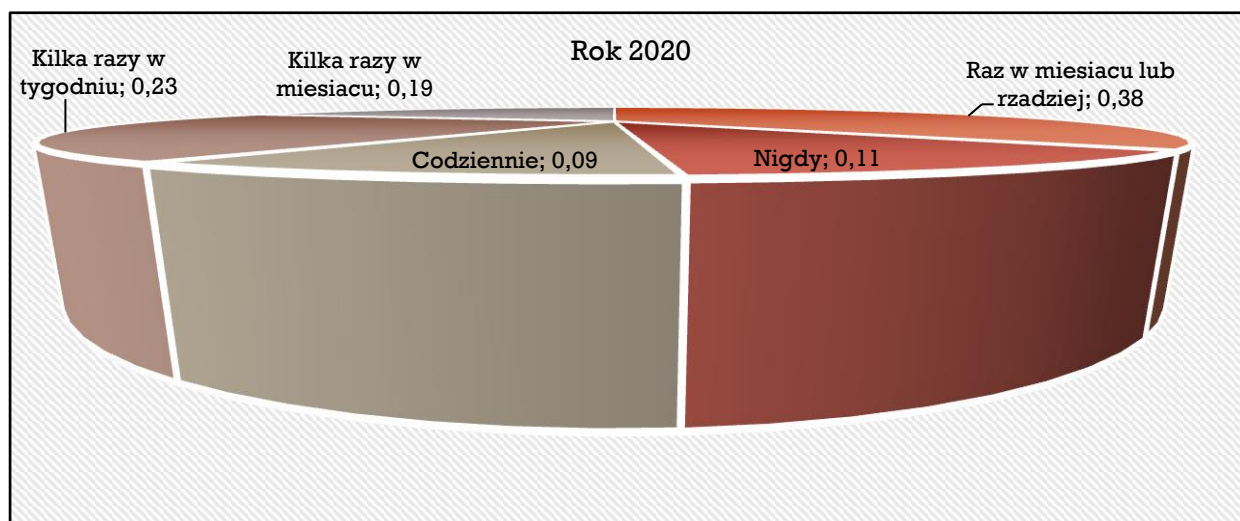
Zgodnie z wynikami raportu OECD¹ na jednego mieszkańca kraju Unii Europejskiej przypada 11,3 litra czystego alkoholu. Według raportu przynajmniej raz w miesiącu upija się 30% osób powyżej 15 roku życia. W krajach Unii od alkoholu uzależnionych jest 3,7% populacji, tj. ok. 50 mln ludzi.

W Polsce na jedną osobę rocznie przypada średnio 11,7 litra czystego alkoholu, a co najmniej raz w miesiącu upija się 35% dorosłych Polaków. Mężczyźni w naszym kraju spożywają 18,4 litra czystego alkoholu, a kobiety 5,6 litra. Młodzież (17% chłopców, 21% dziewcząt) w wieku 15 lat co najmniej dwa razy w życiu piło alkohol.

Niepokojące są dane dotyczące związku spożywania alkoholu w czasie trwania pandemii COVID-19. Raport wskazuje, że podczas pierwszego lockdownu 43% osób zgłosiło, że piło częściej, 25% rzadziej, a 32% nie zgłosiło żadnych zmian w tym względzie. Zaobserwowano również gwałtowny spadek sprzedaży alkoholu w barach, restauracjach przy jednoczesnym wzroście sprzedaży poza lokalami, m.in. w sklepach internetowych i detalicznych.

Informacji na temat spożywania alkoholu dostarcza również test przygotowany przez Medonet, tj. Narodowy Test Zdrowia Polaków 2021². Według zebranych danych całkowitą abstynencję zadeklarowało 19% Polaków, co stanowi 8% więcej niż w roku poprzednim. Wśród osób pijących 76% stanowią kobiety, a 87% mężczyźni.

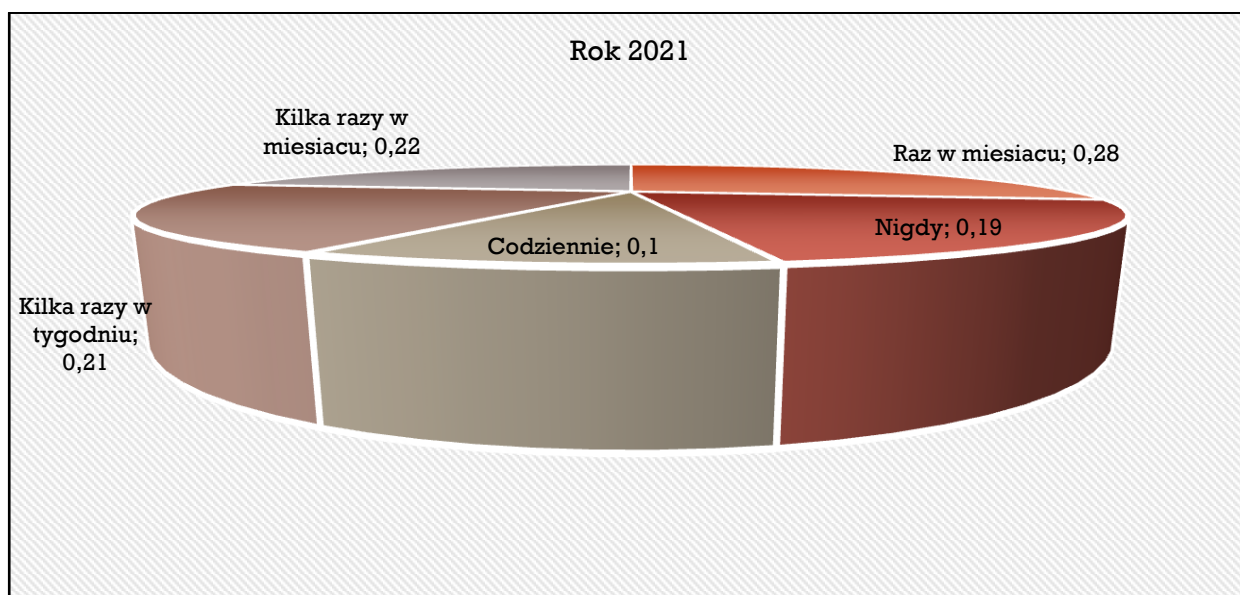
Wykres nr 1. Częstotliwość picia alkoholu wśród Polaków w 2020 r.

¹ [https:// medonet.pl/](https://medonet.pl/) opublikowany w dniu 20.05.2021 r.

² <https://www.medonet.pl/narodowy-test-zdrowia-polakow/> data dostępu 15.10.2021 r.

Wykres nr 2. Częstotliwość picia alkoholu wśród Polaków w 2021 r.

Według badań przeprowadzonych na zlecenie Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Wyniki badań osób dorosłych wskazują, że na tle Europy poziom rozpowszechnienia używania narkotyków w Polsce nie jest wysoki. Średnia europejska dla osób w wieku 15-34 lat to 14%, podczas gdy w Polsce odsetek ten stanowi 9,8%.

Według badań ESPAD przeprowadzonych wśród polskiej młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat odsetek użytkowników marihuany i haszyszu znajduje się powyżej średniej europejskiej, która dla Polski wyniosła 24%, a dla pozostałych krajów – 16%.

W Polsce nie odnotowujemy wysokiego wskaźnika zgonów spowodowanych bezpośrednio przedawkowaniem narkotyków. Według ostatnich danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2018 roku w Polsce zarejestrowano 199 zgonów, a w 2017 roku - 202 zgony. Znacznie częściej ofiarami śmiertelnymi przedawkowania narkotyków w naszym kraju są mężczyźni (69% przypadków).

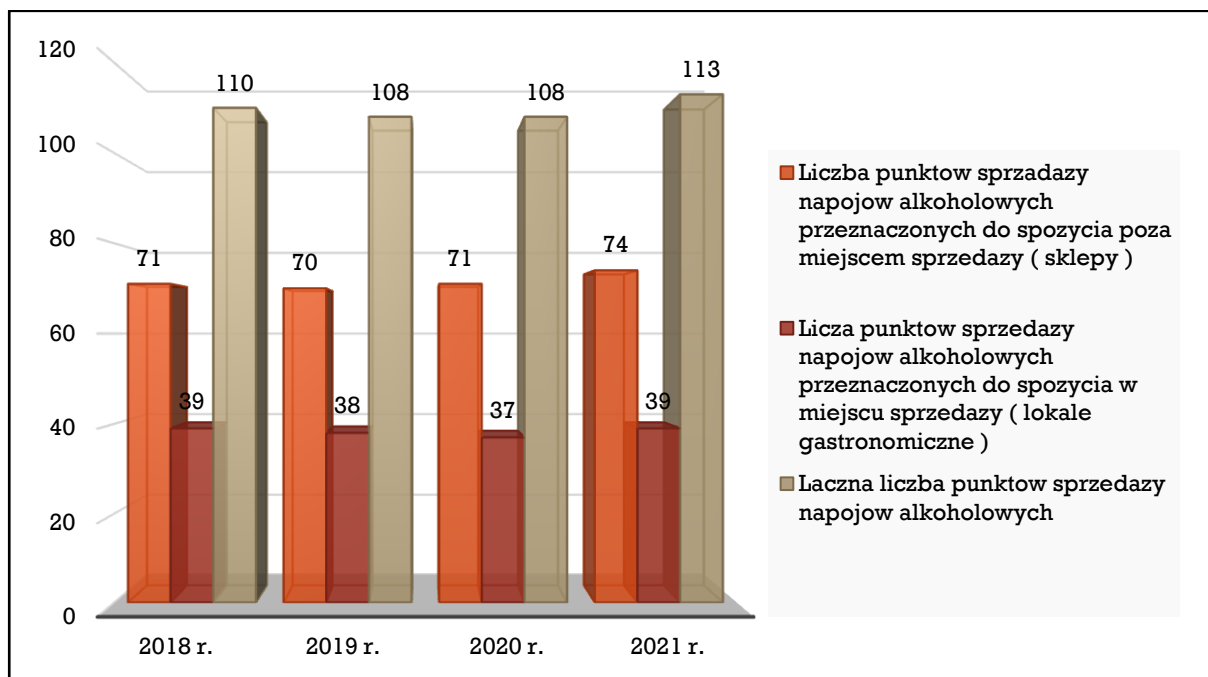
Ze względu na szczególną szkodliwość jednostkową, społeczną i ekonomiczną działania gmin w zakresie nielegalnego obrotu i zażywania zakazanych środków oraz profilaktyki i marginalizacji zjawiska są konieczne.

1.2 Podstawowe informacje dotyczące zjawisk występujących w mieście Żary

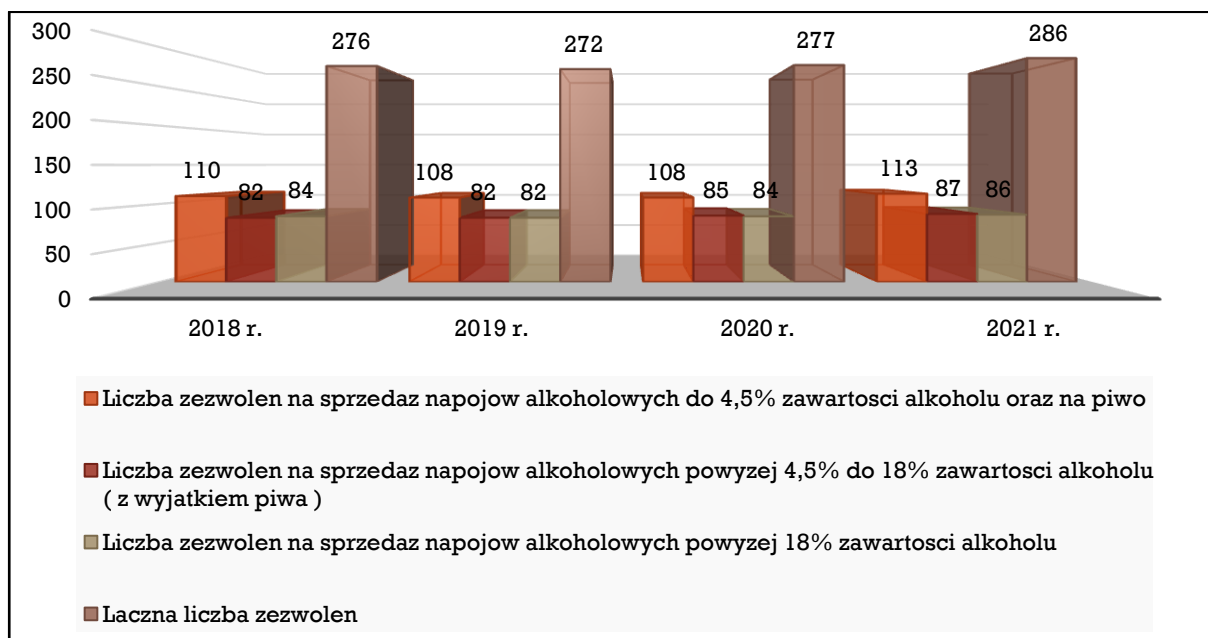
1.2.1. Dostępność napojów alkoholowych.

Celem zdiagnozowania dostępności napojów alkoholowych w naszym mieście ocenie poddano cztery minione lata, tj.: 2018, 2019, 2020 i rok bieżący. Jako indeks pomiaru przyjęto ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych, ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz liczbę mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży.

Wykres nr 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście Żary.

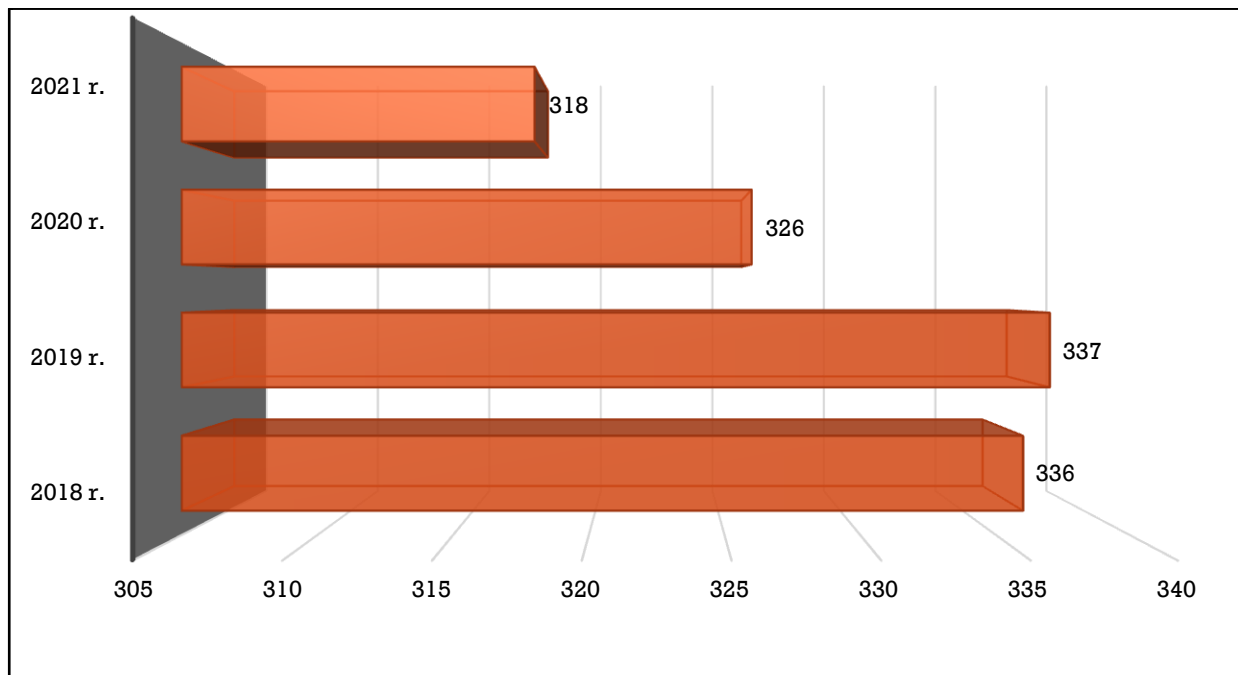

Wykres nr 4. Liczba ważnych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Oprócz zezwoleń stałych, wydano 59 zezwoleń jednorazowych na sprzedaż alkoholi niskoprocentowych rzemieślniczych (dwukrotnie więcej niż w roku ubiegłym) . Sprzedaż miała miejsce na organizowanych przez miasto imprezach cyklicznych, takich jak „Targi śniadaniowe”, „Jarmark miodu i wina”, Jarmark Bożonarodzeniowy”.

Wykres nr 3. Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży.

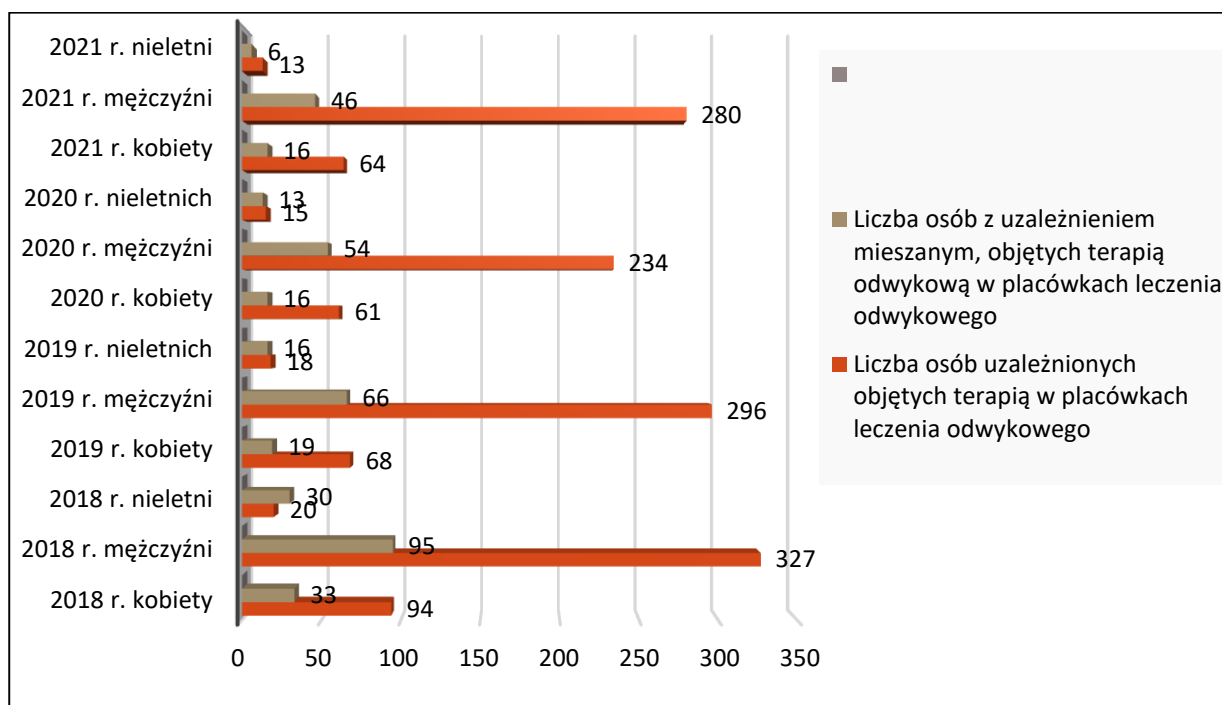

Na przestrzeni roku 2018-2021 wzrasta liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz punktów sprzedaży, co tym samym spowodowało spadek liczby mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.

1.2.2. Terapia leczenia odwykowego od alkoholu i narkotyków.

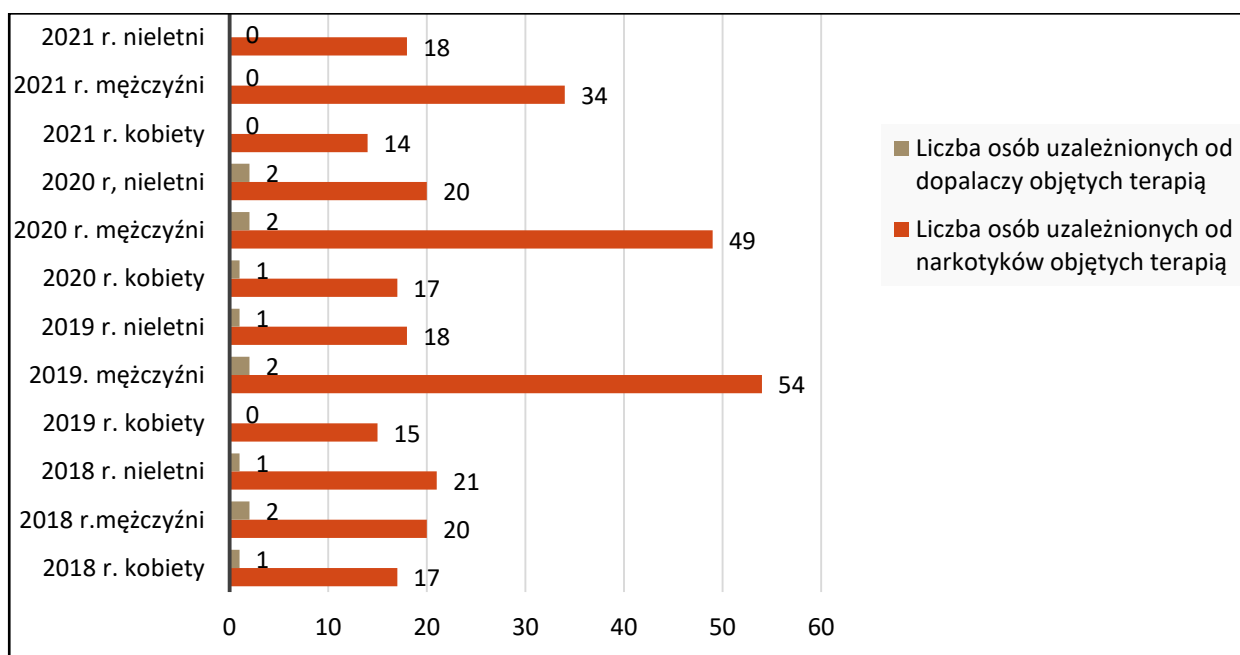
Obowiązująca ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zawęża krąg podmiotów, które mogą prowadzić leczenie odwykowe jedynie do podmiotów leczniczych, tj. wpisanych do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Na terenie miasta terapię leczenia odwykowego od alkoholu i narkotyków prowadzą dwa Niepubliczne Zagłady Opieki Zdrowotnej, tj. „PROFIL” i „ANIMA”.

Wykres nr 6. Liczba osób z problemem alkoholowym objętych terapią.

Niepokojącym zjawiskiem odnotowanym w roku bieżącym jest wzrost liczby osób nadużywających alkoholu, jak również wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu i objętych terapią. Zgodnie z przewidywaniami naukowców i WHO powyższe zjawisko spowodowane jest wybuchem pandemii COVID – 19 i towarzyszącymi jej negatywnymi następstwami w sferze życia społecznego.

Wykres nr 7. Liczba osób objętych leczeniem od narkotyków i dopalaczy.

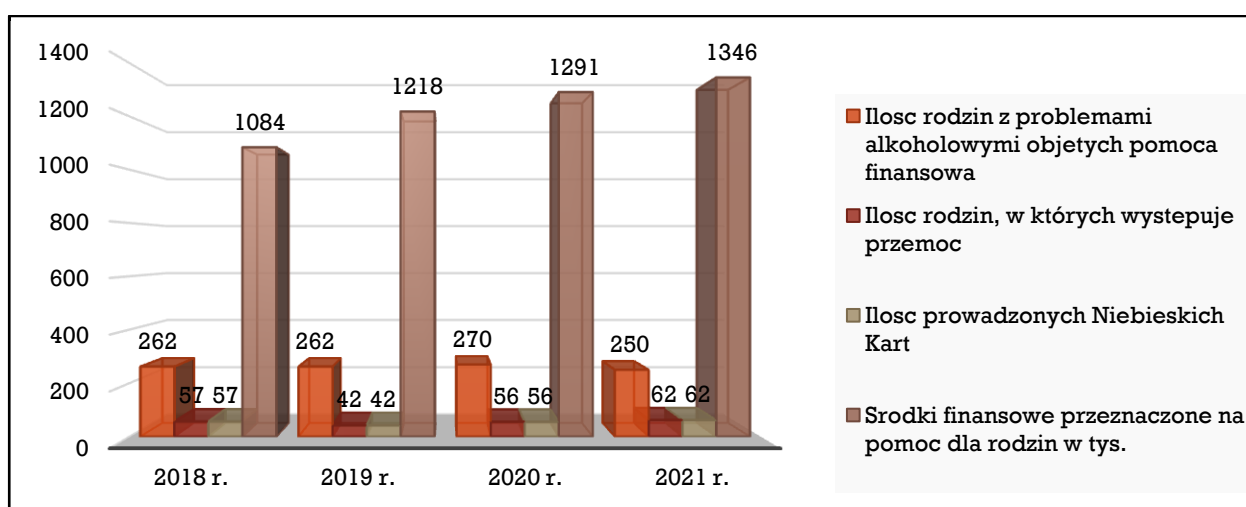

Zaprezentowane na wykresie nr 7 dane wskazują tendencję spadkową wśród osób uzależnionych od narkotyków i dopalaczy.

1.2.3. Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i narkotykowym udzielał również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach.

Wykres nr 8. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy oraz wysokość wsparcia finansowego przekazanego tym rodzinom

W roku 2021 spadła o 20 liczba rodzin objętych pomocą finansową. Jednak zwiększyła się liczba rodzin w których występuje przemoc z 56 do 61. W okresie od stycznia do końca września 2021 r. podjęto **85** działań skierowanych do rodziców w rodzinach, w których występuje przemoc (o 3 więcej niż w roku ubiegłym).

Działania prowadzone przez MOPS to:

- 1) poradnictwo;
- 2) porady prawne;
- 3) interwencje związane z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej;
- 4) zapewnienie schronienia w Domu Samotnej Matki;
- 5) sporządzenie i przekazanie wniosków do MKRPA w spr. leczenia odwykowego.

W ramach Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, działającego przy MOPS przeprowadzono 231 posiedzeń grup roboczych, tj. o 64 więcej niż w roku 2020.

W celu minimalizacji szkód spowodowanych nadużywaniem alkoholu MOPS organizował warsztaty terapeutami ds. uzależnień. Terapią odwykową objęto 85 osób (o 41 osób mniej niż w roku 2020), w tym : 56 mężczyzn i 29 kobiet. W objętej terapią grupie było 70 osób stanowiły osoby uzależnione od alkoholu, 10 osób od narkotyków, 3 osoby

z uzależnieniem mieszanym oraz 2 z uzależnieniem od Internetu. Ponadto były 47 osoby współuzależnione: 2 mężczyzn i 45 kobiet. W tej grupie było: 38 osób uzależnionych od alkoholu, 6 osób uzależnionych od narkotyków, 1 osoba z uzależnieniem mieszanym oraz 2 osoby z uzależnieniem od Internetu.

1.2.4. Działania Komendy Powiatowej Policji w Żarach.

Komenda Powiatowa Policji prowadziła działania profilaktyczne podczas spotkań z uczniami i rodzicami w szkołach. Realizowała program profilaktyczny finansowany przez Urząd Miejski w Żarach - „Mieszkańcy Żar wolni od uzależnień, od alkoholu i środków psychoaktywnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży”. W ramach programu przeprowadzono w szkołach podstawowych 41 spotkań z udziałem 2 167 uczniów i 41 nauczycieli. W szkołach ponadpodstawowych przeprowadzono 34 spotkania, w których wzięło udział 1 151 uczniów i 51 nauczycieli. Podczas spotkań i działań profilaktycznych rozpropagowano ulotki informacyjne dotyczące skutków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i narkotyków, a także informację o punktach pomocowych. W analogicznym okresie podejmowano również działania profilaktyczno - kontrolne i kontrolno - prewencyjne pod nazwą: „Trzeźwy kierowca”, „Prędkość”, „Kaskadowy pomiar prędkości”, „Bezpieczne ferie”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Pasy i telefon”, „Pieszy”, „Rowerzyści”, „Motocykl”, „Pieszy i rowerzyści”, „Nielegalne wyścigi”, „Wielkanoc”, „Majowy weekend”, „Boże Ciało”, „Pierwszy weekend wakacji”, „Bezpieczne wakacje”, „Ostatni weekend wakacji”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „ROAD safety days”, „Europejski Dzień Bez Ofiar Śmiertelnych”, „Blokada”.

W badanym okresie KPP uruchomiła akcję „Trzeźwy Nastolatek”, podczas której przeprowadzono 29 interwencji, wylegitymowano 61 osób dorosłych, 8 osób nieletnich, skontrolowano 39 miejsc gromadzenia się młodzieży, skontrolowano 23 miejsca sprzedaży alkoholu. Nie stwierdzono osób nieletnich pod wpływem alkoholu lub środka odurzającego.

Tabela nr 1. Prewencyjne działania KPP w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Opis działania	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba sprawców przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe, w tym:	74	79	105	188
- nietrzeźwi kierujący pojazdem;	40	44	61	85
- nietrzeźwi kierujący pojazdem po uprzednim prawomocnym skazaniu;	10	7	7	5
- liczba przestępstw popełnionych pod wpływem narkotyków.	4	9	45	75
Liczba wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości, w tym:	232	317	188	288
- skierowań o ukaranie;	1	19	11	0
- nałożonych mandatów;	114	140	64	88
- pouczeń;	98	165	79	163

-nietrzeźwych kierujących; pojazdem; - nietrzeźwych kierujących rowerem.	23	11	32	32
	2	1	2	2
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart , w tym:	27	20	26	24
- dot. sprawców przemocy pod wpływem alkoholu.	9	12	14	12
Liczba ujawnionych nioletnich pod wpływem alkoholu	16	7	6	7
Liczba nietrzeźwych opiekunów, sprawujących opiekę nad małoletnimi dziećmi	brak danych	6	9	9

W roku 2021 wzrosła liczba sprawców przestępstw popełnianych przez osoby nietrzeźwe. Wzrosła również liczba ujawnionych wykroczeń z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w stosunku do roku 2020, ale jest niższa niż w roku 2019. Liczba ujawnionych nioletnich pod wpływem alkoholu utrzymuje się na poziomie roku 2020. Według danych KPP liczba nietrzeźwych opiekunów sprawujących opiekę nad małoletnimi dziećmi podobnie jak w roku ubiegły wyniosła 9.

Tabela nr 2. Zestawienie prewencyjnych działań KPP w zakresie przestrzegania ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

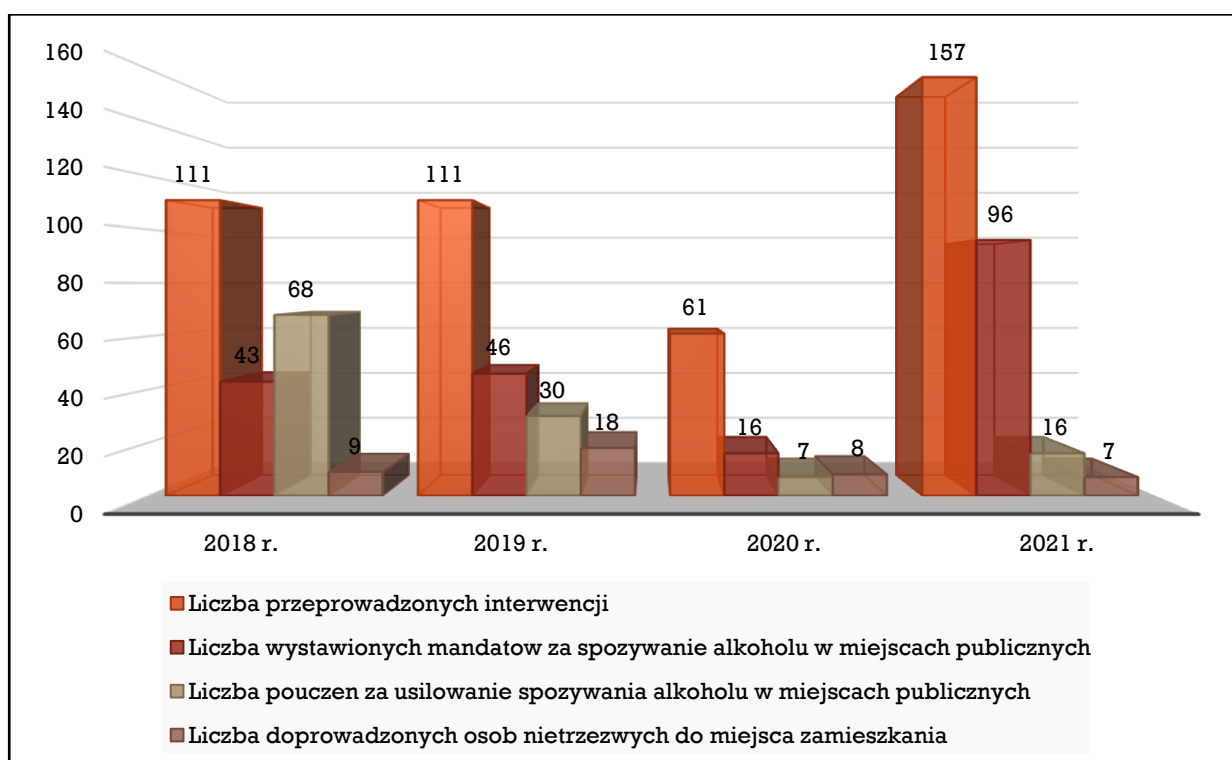
Opis działania	2018r.	2019r.	2020r.	2021r
Liczba sprawców przestępstw popełnionych przez osoby, w tym:				
- kierowanie pojazdem mechanicznym pod wpływem środka odurzającego;	2	3	38	44
- kierowanie innym pojazdem pod wpływem środka odurzającego;	0	0	0	0
- udzielanie środka odurzającego innym osobom;	0	0	5	3
- handel środkami odurzającymi;	1	6	1	0
- nielegalne posiadanie;	38	58	75	37
- uprawa konopi.	1	0	2	0
Liczba ujawnionych czynów w związku z nieprzestrzeganiem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.	43	53	85	24

Liczba zdarzeń i czynów związanych z naruszeniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 85 w roku ubiegłym spadła do 24 w roku 2021. Liczba wykrytych czynów nielegalnego posiadania narkotyków z 75 w roku 2020 spadła do 37 w bieżącym roku i jest najniższa od 4 lat.

1.2.5. Działania prowadzone przez Straż Miejską.

Straż Miejska w Żarach w pierwszych miesiącach 2021 r. przeprowadziła działania profilaktyczne p.n. „Bezpieczeństwo osób wykluczonych”. W marcu opracowano informator „Bezpieczna Żaranka” przy współpracy z MKRPA. W informatorze zawarto dane instytucji świadczących pomoc w sytuacji zagrożenia, porady jak uniknąć zagrożenia, przykłady postępowania z agresorem i osobą uzależnioną oraz sposoby udzielania pierwszej pomocy. Straż Miejska prowadziła wielokierunkowe działania profilaktyczno-prewencyjne, których celem była poprawa bezpieczeństwa na terenie miasta Żary.

Wykres nr 9. Zestawienie działań prewencyjnych przeprowadzonych przez SM w latach 2018-2021

W roku 2021 do Izby Wytrzeźwień w Zielonej Górze przewieziono 11 mieszkańców naszego miasta, tj. o 3 osoby więcej w stosunku do roku 2020. Do miejsca zamieszkania przewieziono 7 osób nietrzeźwych. W roku 2021 liczba wystawionych mandatów i pouczeń wzrosła w stosunku do roku ubiegłego. Odzwierciedla to niepożądane zjawiska wynikające z występującej pandemii, ale również jest skutkiem liczniejszych kontroli Straży Miejskiej.

1.2.6. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 września 2021 r. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spotkała się na 20 posiedzeniach (o 2 więcej niż w roku 2020). Rozpatrzono 38 wniosków o leczenie odwykowe, z czego skierowanych w stosunku do 27 mężczyzn i 11 kobiet (o 5 więcej niż w roku ubiegłym). Przeprowadzono 70 rozmów motywujących w zakresie leczenia odwykowego i 55 rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu. Stałą opieką Komisji objęto 75 osób.

W celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu skierowano na badania do biegłych sądowych 34 osoby (o 13 więcej niż w roku 2020). Sporządzono 26 wniosków o leczenie odwykowe skierowanych do Sądu Rejonowego w Żarach III Wydział Rodzinny i Nieletnich (o 15 więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym).

Wydano 65 postanowień (o 6 mniej w porównaniu do roku 2020) w sprawie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej. Przeprowadzono 23 wizje lokalne usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych (o 3 więcej niż w roku ubiegłym). Przeprowadzono 20 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (o 6 więcej w porównaniu z rokiem 2020).

Ponadto członkowie MKRPA uczestniczyli w 47 spotkaniach grup roboczych, działających w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przygotowano i skierowano do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 7 formularzy dotyczących wszczęcia procedury Niebieskiej Karty (o 2 mniej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego). Komisja współpracowała z 10 podmiotami, zaangażowanymi w organizowanie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Z inicjatywy Komisji nasze miasto uczestniczyło w 3 kampaniach o zasięgu ogólnopolskim „Reaguj na przemoc”, „Dopalacze - powiedz stop” i „Przeciw pijanym kierowcom”. Dzięki wieloletniemu zaangażowaniu w działaniach ogólnopolskich kampanii profilaktycznych, od roku 2021 Miasto Żary należy do Wielkiej Koalicji Gmin Na Rzecz Zdrowia i Bezpieczeństwa.

MKRPA brała czynny udział w tworzeniu Informatora „Bezpieczna Żaranka” (Przekazano trzy artykuły mówiące o przeciwdziałaniu przemocy i agresji oraz szeroko pojętej profilaktyce uzależnień).

W maju 2021 r. zorganizowano na terenie miasta w 51 punktach sprzedaży napojów alkoholowych - szkolenie stacjonarne z zakresu przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, szkodliwości spożywania alkoholu zwłaszcza przez nieletnich oraz zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Uświadomiono sprzedawców o konsekwencjach społeczno-moralnych i administracyjno-prawnych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Uczono asertywnej odmowy sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz przedstawiono procedurę zachowania się w sytuacjach niekonwencjonalnych.

W ramach działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców naszego miasta opracowano ulotkę pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch - przeciwdziałanie uzależnieniom”.

Ulotkę przekazano podmiotom zaangażowanych w realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz rozpropagowano wśród mieszkańców w ramach Lubuskiego Pikniku Zdrowia.

Komisja regularnie współpracowała z 60 podmiotami, realizującymi na terenie naszego miasta programy i zadania z zakresu profilaktyki uzależnień.

Systematycznie monitorowano realizację zadań, wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii poprzez kontrolę sprawozdań z przebiegu zadań programowych oraz czynny udział w przedsięwzięciach podmiotów zaangażowanych w działania profilaktyczne.

W maju 2021 r. zorganizowano szkolenie dla 30 nauczycieli pt. **„Uczeń w trakcie pandemii-wsparcie profilaktyka”**. W szkoleniu udział wzięło również trzech członków Komisji. Ponadto przeprowadzono szkolenie dla podmiotów chętnych w zorganizowanie wypoczynku wakacyjnego dla dzieci i młodzieży pn. **„Jak napisać program profilaktyczny?”**.

Członkowie Komisji podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, m.in. *„Jak motywować do podjęcia leczenia?”*, *„Rozwiązywanie problemów alkoholowych jako zadanie własne gminy i miasta – Narodowy Program Zdrowia na lata 2021- 2025”*, *„Lepiej zrozumieć żeby lepiej pomagać - praca motywująca z osobami uzależnionymi od alkoholu*. Ponadto Komisja podwyższała swoje kompetencje poprzez wewnętrzne szkolenia organizowane przez przewodniczącą i zastępcę.

Z inicjatywy Komisji zorganizowano konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych pt.: *„W zdrowym ciele, zdrowy duch – przeciwdziałanie uzależnieniom”* oraz XV Przegląd Teatrów Profilaktycznych. Z uwagi na pandemię koronawirusa i związane z tym obostrzenia sanitarne, przegląd przeprowadzono w formie krótkich filmów nagranych ze spektakli profilaktycznych z udziałem uczniów z poszczególnych placówek oświatowych.

1.2.7 Wyniki badań przeprowadzonych na terenie miasta Żary przez Małopolskie Centrum Profilaktyki z Krakowa z zakresu problematyki uzależnień.

Badania z zakresu problematyki uzależnień prowadzone są na terenie naszej gminy okresowo, tj. co cztery lata. Przedstawione poniżej dane obejmują rok 2018.

Badaniem objęto 500 osób dorosłych - 202 mężczyzn i 298 kobiet.

Pierwszą z analizowanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. W badanej grupie 40% osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na okres między 16 a 18 rokiem życia. Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości spożywania alkoholu. 29% respondentów zadeklarowało abstynencję. Największa liczba badanych, tj. 25% spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, 17% kilka razy w roku. Tylko 6% mieszkańców wskazało codzienne spożywanie alkoholu. Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że większość

badanych mieszkańców Żar spożywa alkohol okazjonalnie.

Badano również deklarowane ilości wypijanego alkoholu:

- 30% mieszkańców wskazało, że najczęściej spożywają jednorazowo 1-2 standardowe porcje alkoholu. Jedna porcja standardowa alkoholu to 250 ml 5% piwa, ok.100 ml 12% wina i ok. 30 ml wódki o mocy 40%.

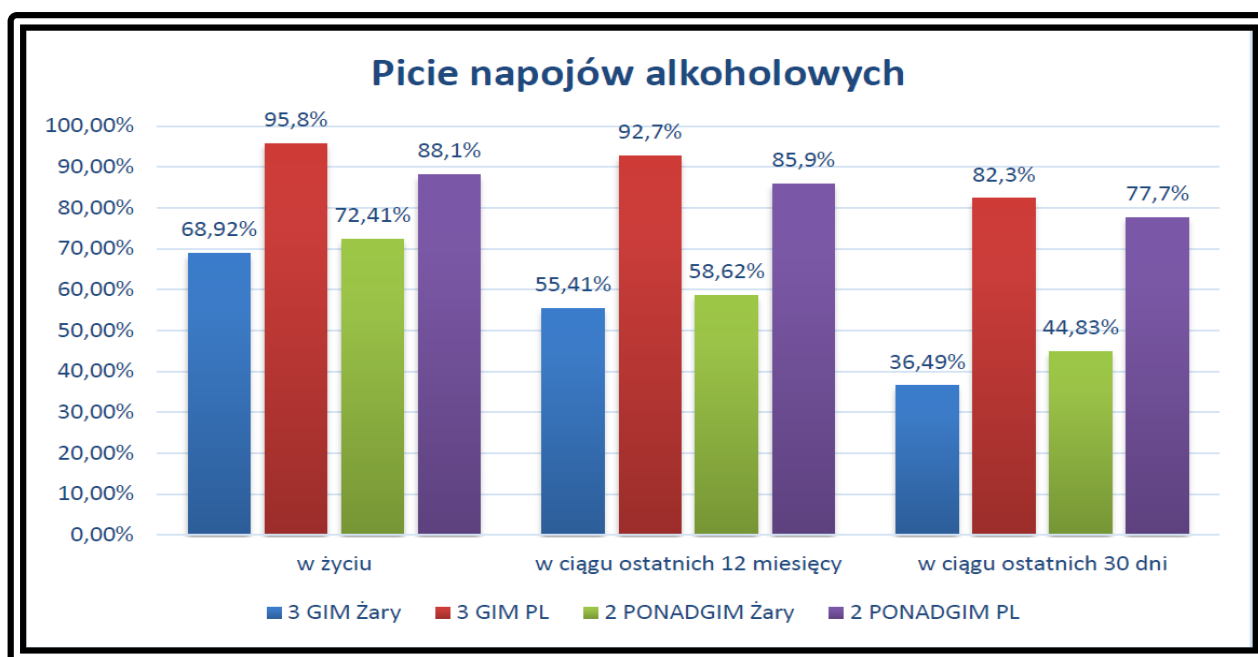
- 21% respondentów zadeklarowało spożywanie 3-4 porcji alkoholu,

- 10% respondentów zadeklarowało ilości rzędu 5-6 porcji.

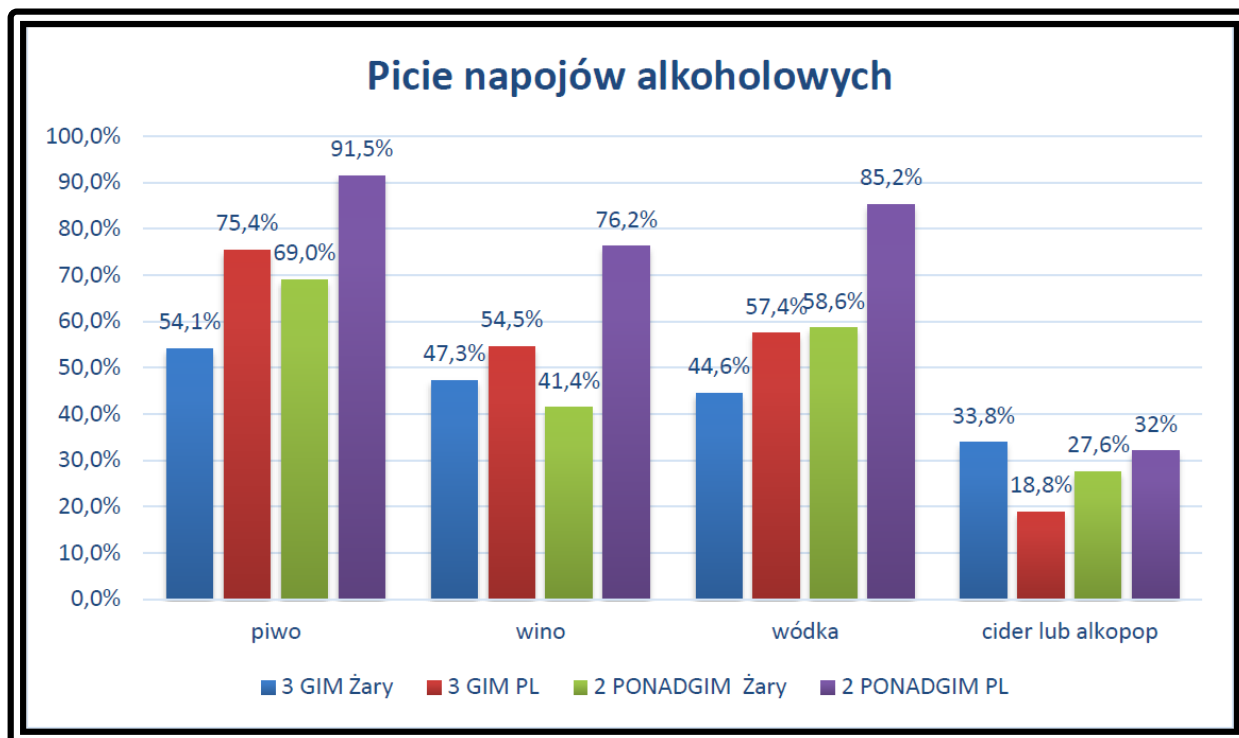
W związku z powyższym należy uznać, że mieszkańcy miasta Żary odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu **o niskim poziomie ryzyka**.

W badaniu prowadzonym przez Małopolskie Centrum Profilaktyki z Krakowa przeprowadzono również porównanie wybranych zagadnień z badaniami ESPAD (Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną). W Polsce badanie ESPAD przeprowadzono w roku 2015. W naszym mieście badaniem objęto łącznie 324 osoby.

Wykres nr 10. Częstotliwość spożywania alkoholu przez młodych ludzi w mieście Żary.

Wykres nr 11. Rodzaje alkoholu spożywanego przez młodych ludzi w mieście Żary

Z zaprezentowanych powyżej danych wynika, że uczniowie z miasta Żary osiągają niższe wyniki w porównaniu do skali ogólnopolskiej, co świadczy o pozytywnym trendzie naszych uczniów wobec spożywania alkoholu. Jedynie w przypadku spożywania cydru mamy wynik wyższy.

W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych najpopularniejszą substancją psychoaktywną jeśli chodzi o użycie chociaż raz w życiu w Polsce wśród najstarszych uczniów okazała się marihuana i haszysz (43%). Pośród uczniów Żar są to zarówno leki uspokajające (13,8%), substancje wziewne (10,3%), jak i marihuana i haszysz (13,9%). Wśród młodszych uczniów w badaniu ogólnopolskim najpopularniejszą substancją psychoaktywną jeśli chodzi o użycie raz w życiu okazała się marihuana i haszysz (25%). Z kolei wśród uczniów Żar są to substancje wziewne (23%), później leki uspokajające (13,5%) oraz marihuana i haszysz (16,2%).

Wśród starszych uczniów w badaniu ogólnopolskim najpopularniejszą substancją używaną w ciągu ostatnich 12 miesięcy nadal były marihuana i haszysz (3,51%), a wśród uczniów Żar marihuana i haszysz (13,8%), substancje wziewne (10,3%).

Wśród młodszych uczniów w badaniu ogólnopolskim najpopularniejszą substancją, jeśli chodzi o użycie w ciągu ostatnich 12 miesięcy, okazała się marihuana i haszysz (26,1%). Z kolei wśród uczniów Żar są to substancje wziewne (13,5%), marihuana i haszysz (13,51%) oraz kokaina (8,11%).

Badanie z 2018 roku wykazało, że w zakresie uzależnień uczniowie żarskich szkół większości przypadków plasują się poniżej wskaźników ogólnopolskich. Dynamika życia i pojawiające się zagrożenia wskazują jednak potrzebę dalszej, szerokiej edukacji

i wielokierunkowych działań z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy. Niezwykle ważnym zadaniem gmin w dobie żywo i rozwijających się komunikatorów niosących za sobą również różne formy przemocy jest prowadzenie szeroko pojętej profilaktyki w zakresie zagrożeń i uzależnień behawioralnych.

W żarskich placówkach oświatowych prowadzone były różnorodne działania profilaktyczne. Z uwagi czas epidemii koronawirusa programy zostały zmodyfikowane, prowadzone były również za pomocą komunikatorów elektronicznych – online i nie wszystkie zaplanowane zadania zostaną zrealizowane.

Kolejne badanie w zakresie problemów społecznych w mieście Żary planuje się na rok 2022.

ROZDZIAŁ II

JEDNOSTKI UCZESTNICZĄCE W REALIZACJI PROGRAMU

2.1 Instytucje i organizacje pozarządowe realizujące w Żarach zadania obejmujące profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii:

- 1) Rada Miejska i jej Komisje - wytyczanie priorytetów w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów dotyczących uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 2) Burmistrz Miasta - inicjowanie oraz realizowanie kierunków i priorytetów wytyczonych przez Radę Miejską.
- 3) Wydział Spraw Społecznych i Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - inicjowanie kierunków oraz koordynowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.
- 4) Prokuratura Rejonowa - ściganie i karanie osób dopuszczających się czynów karalnych pod wpływem alkoholu lub narkotyków, a także przemocy w rodzinie.
- 5) Sąd Rejonowy – orzekanie o obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
- 6) Komenda Powiatowa Policji - kontrolowanie placówek prowadzących obrót alkoholem, egzekwowanie zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych, prowadzenie systematycznych kontroli trzeźwości kierowców, interweniowanie w przypadkach zakłócania porządku publicznego i pomocy rodzinie, prowadzenie akcji i programów profilaktycznych.
- 7) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których występuje alkoholizm, narkomania, przemoc, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, udzielanie pomocy materialnej, pomocy psychologicznej - terapeutycznej i prawnej, prowadzenie świetlicy środowiskowej „Piątka.”

- 8) Straż Miejska - kontrolowanie funkcjonowania placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, egzekwowanie zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych, prowadzenie działalności profilaktycznej z zakresu uzależnień w szkołach i wśród żarskiego społeczeństwa.
- 9) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu, podejmowanie działań w przypadku powzięcia informacji o stosowaniu przemocy domowej, kontrolowanie placówek sprzedaży i podawania napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, wydawanie postanowień w zakresie lokalizacji punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z zapisami uchwały Rady Miejskiej. Inicjowanie zadań w zakresie profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej oraz koordynowanie działań w zakresie Programu.
- 10) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - wdrażanie systemowego rozwiązania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w tym zakresie, prowadzenie działań interwencyjnych w ramach procedury Niebieskiej Karty.
- 11) NZOZ „Profil” i NZOZ „ANIMA” - zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych oraz dla osób zagrożonych uzależnieniem od środków odurzających i substancji psychoaktywnych, a także członków ich rodzin.
- 12) Placówki oświatowe - realizowanie w ramach profilaktyki I- rządowej i II rządowej programów w formie zajęć edukacyjnych i pozalekcyjnych.
- 13) Placówki służby zdrowia – świadczenie pomocy medycznej osobom mającym powyższe problemy.
- 14) Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Wypoczynku - realizowanie programów profilaktycznych w zakresie uprzednich zagadnień w ramach pozalekcyjnych zajęć sportowych na obiektach sportowych „Orlik”.
- 15) Organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie współpracujące z Miastem:
 - Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubuski Oddział Regionalny – TPD Zarząd Miejski w Żarach - prowadzi ośrodek wsparcia dziennego,
 - Parafialny Zespół Caritas parafii pw. NSPJ w Żarach działający w imieniu na rzecz parafii rzymskokatolickiej NSPJ w Żarach - prowadzi świetlicę środowiskową „Bajka”,
 - Fundacja Pomocy Dzieciom „SI-GMA” - prowadzi świetlicę środowiskową „SI-gma KIDS”,
 - Koło Żarskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta - prowadzi program profilaktyczny w Domu Samotnej Matki,
 - Fundacja Pogodna Jesień Seniora - prowadzi programy profilaktyki uzależnień

oraz zapewnia schronienie osobom bezdomnym w żarskiej noclegowni i świetlicę dla bezdomnych.

2.2 Podmioty współpracujące przy realizacji Programu:

Przy realizacji programu przewiduje się współpracę z:

1. Centrum Pomocy Rodzinie w Żarach,
2. Izbą Wyrzeźwień w Zielonej Górze,
3. organizacjami pożytku publicznego,
4. Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Zielonej Górze,
5. Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego,
6. Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie,
7. Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii w Warszawie.

2.3. Wypracowane rozwiązania

Wieloletnie działania i nabyte doświadczenia pozwoliły na stworzenie systemu opartego o wielofunkcyjną współpracę instytucji i organizacji działających na terenie Żar, w obszarach:

- profilaktyki
- interwencji
- integracji.

W zakresie szeroko pojętych oddziaływań profilaktycznych podejmowano działania skierowane do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. W żarskich szkołach realizowano **16** programów profilaktyki uzależnień. Przekazano wiedzę na temat: dokonywania właściwych wyborów, asertywnych zachowań, prawidłowych postaw społecznych i aktywnego zagospodarowania czasu wolnego. Programami objęto **3455** uczniów, **1226** rodziców i **264** nauczycieli. Ponadto programy z zakresu profilaktyki realizowane były w świetlicach opiekuńczo- wychowawczych, na obiektach sportowych i podczas wypoczynku zimowego i letniego. Obejmowały one organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, jak i zajęcia specjalistyczne mające na celu: zaopiekowanie się dzieckiem, zminimalizowanie braków wychowawczych i edukacyjnych dzieci, wskazanie alternatywy na spędzanie czasu wolnego w interesujący sposób. Wszystkie te działania sprzyjały uczeniu postaw społecznie pożądanych, dokonywaniu prawidłowych wyborów i chęci nawiązywania wzajemnych kontaktów.

Do dorosłych mieszkańców kierowane są kampanie informacyjno-edukacyjne mające za zadanie podnoszenie intencjonalności na temat niniejszych problemów i dostarczanie wiadomości o dostępnej w Żarach ofercie pomocy.

W obszarze interwencji kładziony jest nacisk nie tylko na atrakcyjność oferty pomocowej,

ze względu na jej rodzaj, ale również na objęcie pomocą całej rodziny, w której występują problemy. Rodzina ma możliwość skorzystania z całościowej pomocy: psychologicznej, terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych, zajęć terapeutycznych dla dzieci w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodka wsparcia dziennego, gdzie mają również zapewniony posiłek.

Działania podejmowane w obszarze integracji mają służyć osobom doświadczającym powyższych problemów w powrocie do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. W tej dziedzinie zasadniczą rolę odgrywa Centrum Integracji Społecznej, zapobiegające wykluczeniu tych osób. Z uwagi na ich pozytywne skutki powyższe działania będą kontynuowane.

ROZDZIAŁ III

CEL GŁÓWNY I CELE OPERACYJNE ORAZ OBSZARY REALIZACJI PROGRAMU

3.1 Cel główny.

Celem głównym Programu jest dążenie do ograniczenia negatywnych konsekwencji, w tym głównie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. To także podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury i wzorców spożywania napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

3.2 Cele operacyjne programu:

- 1) Zintensyfikowanie oddziaływań profilaktycznych kierowanych do dzieci i młodzieży, zwłaszcza profilaktyki uniwersalnej i selektywnej w środowisku szkolnym.
- 2) Poszerzenie oddziaływań profilaktycznych skoncentrowanych na nowych zagrożeniach, w tym również przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.
- 3) Ograniczanie procesu degradacji osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, zwłaszcza poprzez redukcję szkód i dostęp do terapii.
- 4) Poszerzanie możliwości uzyskania wsparcia oraz profesjonalnej pomocy dla rodzin w rozwiązywaniu problemów wynikających z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie oraz wychowania w rodzinie dysfunkcyjnej.
- 5) Zwiększenie oddziaływań edukacyjnych kierowanych do ogółu mieszkańców Żar w zakresie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków psychoaktywnych i przemocy w rodzinie.

3.3. Obszary realizacji Programu:

Cele programowe realizowane będą w szczególności w następujących obszarach:

- 1) profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków;

- 2) profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków;
- 3) profilaktyki wskazującej – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód;
- 4) terapii – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków; realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- 5) rehabilitacji – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich;
- 6) badań i monitoringu prowadzonych działań.

ROZDZIAŁ IV

ZADANIA PROGRAMU I WSKAŹNIKI ICH REALIZACJI ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I KOORDYNACJA PROGRAMU

Diagnoza problemów społecznych oraz zakładane cele programu wskazują na potrzebę realizacji następujących zadań:

4.1 Prowadzenie działalności edukacyjnej w społeczeństwie.

- 1) Wspieranie realizacji działań promujących zdrowy styl życia oraz abstynencję;
- 2) Edukacja w zakresie szkód wynikających ze spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych;
- 3) Edukacja w zakresie FAS;
- 4) Realizacja działań edukacyjnych w zakresie radzenia sobie z emocjami agresywnymi oraz budowanie relacji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów;
- 5) Edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki :

- Liczba realizowanych działań;
- Liczba osób uczestniczących w działaniach.

4.2 Prowadzenie działań podnoszących jakość życia osób oraz rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii w tym dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

- 1) Podnoszenie kwalifikacji członków zespołów terapeutycznych;
- 2) Przekazywanie informacji na temat placówek leczenia odwykowego, grup terapeutycznych osobom uzależnionym i ich rodzinom;
- 3) Wspieranie finansowe placówek leczenia odwykowego, prowadzących programy

- terapeutyczne i pomocowe dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- 4) Realizacja programów uzupełniających świadczenia gwarantowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
 - 5) Dofinansowanie i kooperacja działalności organizacji pozarządowych zajmujących się problemem przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii;
 - 6) Pokrywanie kosztów opłat sądowych i badań biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia;
 - 7) Finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z problemem alkoholowym;
 - 8) Wspieranie działalności miejsc pomocy skierowanej do osób uzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie (Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, telefon zaufania, Dom Samotnej Matki, Noclegownia, CIS);
 - 9) Podnoszenie kompetencji wychowawców prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej;
 - 10) Wdrażanie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego;
 - 11) Wspieranie działalności ośrodków wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych i szkolnych;
 - 12) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez:
 - a) zapewnienie dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem przemocy (dorosłymi i dziećmi);
 - b) wdrażanie i finansowanie metod pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, mającymi na celu zwiększenie umiejętności i możliwości radzenia sobie z przemocą;
 - c) upowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;
 - d) organizowanie i finansowanie szkoleń warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym, w których dochodzi do przemocy, a także pozwalających na osobistą analizę postaw wobec ofiar i sprawców przemocy;
 - e) współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką przemocy.
 - 13) Zapewnienie wielotorowej pomocy w ramach pracy grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
 - 14) Działania na rzecz zwiększania wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów reagowania na przemoc i możliwości uzyskania pomocy poprzez udział w ogólnopolskich kampaniach poświęconych przemocy.

Wskaźniki:

- Ilość podniesionych kwalifikacji;
- Ilość przeprowadzonych rozmów informacyjnych;

- Kwota przeznaczona na wsparcie placówek leczenia odwykowego i realizację programów uzupełniających oraz liczba osób w nich uczestnicząca;
- Kwota przeznaczona na dofinansowanie i liczba dofinansowanych organizacji;
- Liczba osób skierowanych na badania do biegłych sądowych i liczba wniosków skierowanych do sądu;
- Kwoty przeznaczone na finansowanie zajęć socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych oraz liczba uczestników;
- Kwoty przeznaczone na wsparcie miejsc pomocowych i liczba osób korzystających z pomocy;
- Ilość osób, która podniosła kompetencje wychowawcze do pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej;
- Liczba przyjętych wniosków o leczenie odwykowe, ilość przeprowadzonych rozmów motywacyjnych, liczba osób, które podjęły dobrowolnie leczenie;
- Kwoty przeznaczone na wsparcie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci uczestniczących w zajęciach;
- Ilość specjalistów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy i ilość osób korzystających z pomocy;
- Ilość rozpowszechnionych materiałów informacyjno- edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;
- Ilość spotkań w ramach pracy grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Ilość podmiotów zaangażowanych w wielotorową pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

4.3. Prowadzenie działań zmierzających do podnoszenia jakości oddziaływań profilaktycznych adresowanych do różnych grup docelowych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

- 1) Realizacja działań profilaktycznych dla uczniów ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych i opartych na sprawdzonych strategiach profilaktycznych oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców;
- 2) Uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu, w tym również w świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo wychowawczych;
- 3) Prowadzenie edukacji profilaktyczno - kulturalnej, programów warsztatów, prelekcji dla dzieci i młodzieży mającej na celu promocję zdrowego stylu życia z dala od narkotyków, alkoholu i dopalaczy w okresie ferii zimowych i wakacji, na obozach, koloniach , półkoloniach , zajęciach sportowych i innych formach wypoczynku organizowanych przez organizacje pozarządowe, placówki oświatowe i opiekuńczo wychowawcze;
- 4) Organizowanie i wspomaganie imprez o charakterze kulturalnym podczas, których poruszane będą tematy związane z problematyką uzależnień;
- 5) Zakup, pozyskiwanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych i profilaktycznych – broszur, ulotek, plakatów, książek dotyczących zachowań ryzykownych i uzależnień;

- 6) Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych o charakterze rozwojowym na obiektach sportowych „Orlik” i innych wraz z przeprowadzeniem programów profilaktycznych;
- 7) Udział w kampaniach profilaktycznych promujących trzeźwość od alkoholu i narkotyków.

Wskaźniki:

- Ilość działań profilaktycznych, programów, szkoleń i osób biorących w nich udział;
- Liczba dzieci biorących udział w programach profilaktycznych podczas wycieczki zimowej i letniej oraz kwota dofinansowania na realizację zadań;
- Ilość zakupionych i rozprowadzonych materiałów edukacyjnych i profilaktycznych;
- Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych na obiektach sportowych „Orlik” i innych;
- Liczba kampanii i liczba uczestników.

4.4. Współpraca i wspomaganie działalności różnych podmiotów prowadzących działalność w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.

Powierzenie realizacji poszczególnych zadań z zakresu edukacji zdrowotnej, profilaktyki i redukcji szkód (readaptacja, reintegracja), ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, a także działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w formie:

- 1) Dofinansowania świetlic opiekuńczo - wychowawczych i innych działających w ramach ośrodka wsparcia dziennego;
- 2) Dofinansowania zorganizowanego wycieczki zimowej i letniej dla dzieci i młodzieży wraz z realizacją programów i działań profilaktycznych;
- 3) Dofinansowania działalności Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego;
- 4) Dofinansowania prowadzenia programu profilaktycznego w Domu Samotnej Matki;
- 5) Finansowania w noclegowni i świetlicy dla bezdomnych programów profilaktyki uzależnień oraz zapewnienia im schronienia i możliwości skorzystania z łóżka oraz jej dostosowanie do obowiązujących standardów;
- 6) Współpraca i wspieranie ruchów trzeźwościowych i samopomocowych;
- 7) Szkolenie różnych osób realizujących zadania określone w Programie np. pedagogów, nauczycieli, pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów i innych;
- 8) Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz podmiotami określonymi w art. 3 ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym w obszarze szeroko pojętej polityki społecznej, w tym wspieranie ciekawych inicjatyw w zakresie szeroko pojętej profilaktyki;
- 9) Podejmowanie wspólnych inicjatyw z podmiotami mających na celu edukację publiczną z zakresu problemu różnych uzależnień i promocję zdrowia;

- 10) Współpraca z Izbą Wytrzeźwień w Zielonej Górze;
- 11) Współpraca z Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi w zakresie realizacji działań profilaktycznych.

Wskaźniki:

- Liczba prowadzonych świetlic i dzieci uczestniczących w zajęciach;
- Ilość zorganizowanych form wypoczynku i liczba dzieci w nich uczestniczących;
- Ilość udzielonych porad w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym i liczba osób korzystających z pomocy;
- Liczba podmiotów zaangażowanych w działania profilaktyczne i ilość inicjatyw.

4.5. Zapobieganie negatywnym następstwom nadużycia alkoholu i usuwanie ich skutków

- 1) Współpraca z Izbą Wytrzeźwień w Zielonej Górze polegająca na kierowaniu do niej osób nietrzeźwych z terenu Gminy Żary o statusie miejskim, a także podejmowanie działań po ich doprowadzeniu do wytrzeźwienia;
- 2) Współpraca ze szpitalami w zakresie badań poprzedzających transport osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień;
- 3) Współpraca ze Strażą Miejską w Żarach w zakresie transportu osób nietrzeźwych do Izby Wytrzeźwień, w tym dofinansowanie zakupu samochodu oraz zakupu paliwa, a także kontrolowania miejsc przebywania osób nietrzeźwych i zakłócających spokój lub porządek publiczny.

Wskaźniki:

- Liczba osób dowiezionych do izby wytrzeźwień i objętych działaniem;
- Liczba przeprowadzonych badań;
- Liczba podjętych działań.

4.6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

- 1) Podejmowanie działań edukacyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych);
- 2) Opiniowanie i wydawanie zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 3) Inicjowanie i prowadzenie kontroli punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania z zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;

- 4) Podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 13¹ i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wskaźniki:

- Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych i liczba uczestników szkoleń;
- Liczba przeprowadzonych wizji lokalnych i ilość wydanych zezwoleń;
- Liczba przeprowadzonych kontroli;
- Liczba działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 13¹ i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4.7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego i finansowanie centrów integracji społecznych

Wspieranie prowadzenia Centrum Integracji Społecznej.

Wskaźniki:

- Liczba uczestników Centrum Integracji Społecznej;
- Liczba i rodzaj grup prowadzonych przez Centrum Integracji Społecznej;
- Liczba osób uzależnionych od alkoholu;
- Liczba osób po zakończonym programie reintegracji społeczno- zawodowej, którzy podjęli pracę.

4.8. Wsparcie rodzin z problem uzależnień i przemocy w rodzinie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wspieranie rodzin z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie (pomoc finansowa i praca socjalna z rodziną).

Wskaźniki:

- Kwota udzielonych zasiłków;
- Ilość rodzin z problemem alkoholowym i przemocą w tym tych, którzy otrzymali pomoc pozafinansową.

4.9. Ograniczanie dostępu do alkoholu

- 1) Zakaz sprzedaży i podawania alkoholu na terenie targowisk miejskich przy ul. Kąpielowej dz. nr 338/1 obręb 2 i przy ul. Lotników dz. 26/1, i 26/3 obręb 3;
- 2) Ograniczanie sprzedaży i podawania alkoholu w pobliżu obiektów chronionych (odległość nie mniejsza niż 50 m) tj.: szkół z wyłączeniem szkół dla dorosłych, placówek oświatowo - wychowawczych, placówek opiekuńczych i placówek zajmujących się leczeniem odwykowym i terapią dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 3) Wdrożenie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych

- w tym, organizowanie szkoleń;
- 4) Kontrole punktów sprzedaży pod kątem przestrzegania zgodności z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi;
 - 5) Działania interwencyjno - edukacyjne skierowane do sprzedawców dotyczące zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Wskaźniki:

- Ilość szkoleń;
- Liczba odbiorców;
- Liczba przeprowadzonych kontroli;
- Liczba podjętych działań interwencyjnych.

Przedstawione powyżej zadania, dają możliwość zaplanowania i udzielenia kompleksowej pomocy rodzinom, w których występują problemy społeczne. Przy czym należy zaznaczyć, że z uwagi na trwający okres epidemii wywołanej przez COVID – 19, realizacja zadań przebiegać będzie również za pomocą komunikatorów elektronicznych, co może utrudnić ich realizację lub zmniejszyć efektywność osiągnięcia zaplanowanych celów.

4.10. Źródła finansowania programu oraz zasady wynagradzania członków MKRPA

Zadania określone w Programie zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi będą finansowane z opłat uzyskanych przez gminę z tyt. wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków uzyskanych na podstawie art. 9² ust.19 tejże ustawy.

Wysokość środków przewidzianych na realizację zadań określono w Dziale 851 Rozdziale 85153 (zwalczanie narkomanii) i Rozdziale 85154 (przeciwdziałanie alkoholizmowi) budżetu Gminy rok 2022.

Za pracę obejmującą zakres działań wynikających z wyżej przytoczonej ustawy członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach otrzymują wynagrodzenie zgodne z następującymi zasadami:

- przewodniczący Komisji otrzymuje zryczałtowaną dietę w wysokości 2300 zł brutto miesięcznie. W przypadku niemożności pełnienia funkcji przewodniczącego w danym miesiącu, np. z powodu długotrwałej choroby lub pobytu poza miejscem zamieszkania, dieta nie przysługuje;
- członkowie Komisji za udział w posiedzeniu Komisji otrzymują dietę w wysokości 500 zł brutto za jedno posiedzenie, nie więcej niż 1000 zł brutto miesięcznie, niezależnie od liczby posiedzeń.

Podstawą do wypłacenia diety dla przewodniczącego oraz członków Komisji jest pisemne potwierdzenie obecności (lista obecności),

Przewodniczący i członkowie Komisji mają prawo do diety i zwrotu kosztów podróży na zasadach określonych jak dla pracowników zatrudnionych w państwowej lub

samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Koszty związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem biura pokryte zostaną z opłat z tytułu wydanych przez Burmistrza Miasta Żary zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i uzyskach na podstawie art. 9² ust.19 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4.11. Koordynacja realizacji programu

Koordinatorem realizacji Programu jest Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Żarach oraz Miejska Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarach.

ROZDZIAŁ V.

MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Podstawą do właściwego rozeznania skali problemu uzależnień w mieście Żary, a w konsekwencji do planowania działań profilaktycznych adekwatnie do potrzeb jest stałe monitorowanie zagrożeń występujących w środowisku lokalnym. Monitorowanie stanu tych problemów będzie odbywało się we współpracy z realizatorami programu.

Monitoring zostanie przeprowadzony poprzez:

- 1) zbieranie danych szacunkowych, statystycznych, ankietowych;
- 2) analizę uzyskanych danych;
- 3) wymianę informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi założenia Programu na terenie miasta Żary;
- 4) prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniami, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych;
- 5) gromadzenie i analizę danych na temat problemu alkoholowego i narkotykowego w gminie oraz porównywanie ich z danymi krajowymi.

Ewaluacja programu nastąpi poprzez wdrażanie systematycznie zbieranych danych ich analizę i interpretację w celu określenia efektywności poszczególnych działań, szczególnie po ich zakończeniu. Podstawą ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników, ocenianych w miarę potrzeb. Ewaluacja będzie miała ponadto charakter praktyczny - dane będą analizowane, celem dostarczania wniosków i rekomendacji praktycznie użytecznych dla lokalnych władz, jak również dla osób zawodowo, społecznie zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Ewaluacja pozwoli również na ułożenie współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Bieżące monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień, dla władz lokalnych oraz społeczności Żar.

